Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

9 päivänä syyskuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Turvapaikka-asioita ja toissijaista suojelua koskeva yhteinen politiikka – Direktiivi 2011/95/EU – 2 artiklan j alakohdan kolmas luetelmakohta – Perheenjäsenen käsite – Täysi-ikäinen henkilö, joka hakee kansainvälistä suojelua sen perhesiteen perusteella, joka hänellä on jo toissijaista suojelua saaneeseen alaikäiseen – Ratkaiseva ajankohta sen arvioimisen kannalta, onko kyseessä ”alaikäinen”

Asiassa C-768/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesverwaltungsgericht (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) on esittänyt 15.8.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 18.10.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Saksan liittotasavalta

vastaan

SE,

Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgerichtin

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Prechal sekä tuomarit N. Wahl, F. Biltgen, L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja J. Passer,

julkisasiamies: G. Hogan,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Saksan liittotasavalta, asiamiehenään A. Schumacher,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja R. Kanitz,

– Unkarin hallitus, asiamiehinään K. Szíjjártó ja M. Z. Fehér,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Azéma, M. Condou-Durande, K. Kaiser ja C. Ladenburger,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.3.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU (EUVL 2011, L 337, s. 9) 2 artiklan j alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Afganistanin kansalainen SE ja Saksan liittotasavalta ja joka koskee Bundesamt für Migration und Flüchtlingen (liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto, Saksa) päätöstä olla myöntämättä SE:lle pakolaisasemaa tai toissijaista suojelua hänen poikansa kanssa tapahtuvan perheenyhdistämisen perusteella.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2011/95

3 Direktiivin 2011/95 johdanto-osan 12, 16, 18, 19 ja 38 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(12) Tämän direktiivin päätavoitteena on toisaalta varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen, ja toisaalta se, että nämä henkilöt saavat vähimmäistason mukaiset edut kaikissa jäsenvaltioissa.

– –

(16) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet. Tällä direktiivillä pyritään erityisesti varmistamaan ihmisarvon kunnioitus sekä turvapaikanhakijoiden ja heidän mukanaan tulevien perheenjäsenten oikeus turvapaikkaan ja edistämään Euroopan unionin perusoikeuskirjan 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 ja 35 artiklan soveltamista, ja se olisi näin ollen pantava täytäntöön niiden mukaisesti.

– –

(18) Soveltaessaan tätä direktiiviä jäsenvaltioiden olisi otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu lapsen oikeuksista [New Yorkissa 20.11.1989] tehdyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen [(Yhdistyneiden kansakuntien sopimuskokoelma, nide 1577, s. 3)] mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi lapsen etua arvioidessaan otettava asiaankuuluvasti huomioon erityisesti perheen yhtenäisyyden periaate, alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys, turvallisuusnäkökohdat sekä alaikäisen näkemykset hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

(19) On tarpeen laajentaa perheenjäsenten käsitettä ottaen huomioon riippuvuussuhteen erityisolosuhteet ja lapsen etuun kiinnitettävä erityishuomio.

– –

(38) Päätettäessä oikeuksista tässä direktiivissä säädettyihin etuuksiin jäsenvaltioiden olisi otettava asiaankuuluvasti huomioon lapsen etu sekä ne erityisolosuhteet, jotka liittyvät kansainvälistä suojelua saavan henkilön niiden lähiomaisten, jotka ovat jo jäsenvaltiossa eivätkä ole tämän suojelua saavan henkilön perheenjäseniä, riippuvuussuhteeseen tähän henkilöön. – –”

4 Tämän direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

j) ’perheenjäsenillä’, jos perhe on muodostettu jo alkuperämaassa, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta kansainvälistä suojelua saavan samassa jäsenvaltiossa oleskelevia seuraavia perheenjäseniä:

– –

– isä, äiti tai muu aikuinen, joka on vastuussa kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä joko lain tai asianomaisen jäsenvaltion käytännön mukaan, kun kansainvälistä suojelua saava henkilö on alaikäinen ja naimaton;

k) ’alaikäisellä’ alle 18-vuotiasta kolmannen maan kansalaista tai kansalaisuudetonta henkilöä;

– –”

5 Kyseisen direktiivin 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Suotuisammat säännökset”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää tai pitää voimassa suotuisampia säännöksiä sen määrittämiseksi, kuka määritellään pakolaiseksi tai henkilöksi, jolle voidaan antaa toissijaista suojelua, sekä kansainvälisen suojelun sisällön määrittelemiseksi, kunhan nämä säännökset ovat yhteensopivat tämän direktiivin kanssa.”

6 Saman direktiivin 20 artiklan 2 ja 5 kohdan sanamuoto on seuraava:

”2. Tätä lukua on sovellettava sekä pakolaisiin että henkilöihin, jotka voivat saada toissijaista suojelua, jollei toisin mainita.

– –

5. Jäsenvaltioiden on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu pannessaan täytäntöön tämän luvun niitä säännöksiä, jotka koskevat alaikäisiä.”

7 Direktiivin 2011/95 23 artiklassa, jonka otsikko on ”Perheen yhtenäisyyden säilyttäminen”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että perheen yhtenäisyys voidaan säilyttää.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenillä, joille henkilökohtaisesti ei voida myöntää tällaista suojelua, on oikeus hakea 24–35 artiklassa tarkoitettuja etuuksia kansallisten menettelyjen mukaisesti, jos tämä on mahdollista perheenjäsenen henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen.

3. Edellä olevaa 1 ja 2 kohtaa ei sovelleta, jos perheenjäsen ei saa tai ei saisi kansainvälistä suojelua III ja V luvun nojalla.

– –”

8 Tämän direktiivin 24 artiklan 2 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Jollei kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvistä erittäin painavista syistä muuta johdu, jäsenvaltioiden on mahdollisimman pian sen jälkeen, kun toissijaisen suojeluaseman saaneelle henkilölle ja hänen perheenjäsenilleen on myönnetty kansainvälistä suojelua, annettava heille oleskelulupa, jonka on oltava voimassa vähintään vuoden ajan ja joka on voitava uusia vähintään kahdeksi vuodeksi.”

Direktiivi 2013/32/EU

Kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä 26.6.2013 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/32/EU (EUVL 2013, L 180, s. 60) 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Pääsy menettelyyn”, säädetään seuraavaa:

”1. Kun henkilö tekee kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen viranomaiselle, joka on kansallisen lainsäädännön mukaan toimivaltainen rekisteröimään tällaiset hakemukset, rekisteröinti tapahtuu kolmen työpäivän kuluessa hakemuksen tekemisestä.

Jos kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tehdään muille viranomaisille, jotka todennäköisesti vastaanottavat tällaisia hakemuksia mutta jotka eivät kansallisen lainsäädännön mukaan ole toimivaltaisia rekisteröimään niitä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että rekisteröinti tapahtuu kuuden työpäivän kuluessa hakemuksen tekemisestä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että niillä muilla viranomaisilla, jotka todennäköisesti vastaanottavat kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, kuten poliisilla, rajavartijoilla, maahanmuuttoviranomaisilla ja säilöönottoyksiköiden henkilöstöllä, on asiaankuuluvat tiedot ja että niiden henkilöstö saa tehtäviään ja vastuualueitaan vastaavan koulutuksen sekä ohjeet tiedottaa hakijoille, minne ja miten kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset voidaan jättää.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että henkilöllä, joka on tehnyt kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen, on tosiasiallinen mahdollisuus jättää se mahdollisimman pian. Jos hakija ei jätä hakemustaan, jäsenvaltiot voivat soveltaa 28 artiklaa.

3. Jäsenvaltiot voivat edellyttää, että kansainvälistä suojelua koskeva hakemukset jätetään henkilökohtaisesti ja/tai määrättyyn paikkaan, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

4. Sen estämättä, mitä 3 kohdassa säädetään, kansainvälistä suojelua koskeva hakemus katsotaan jätetyksi, kun asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat vastaanottaneet hakijan jättämän lomakkeen tai virallisen raportin, jos kansallisessa lainsäädännössä niin säädetään.

_ _”

Saksan oikeus

9 Direktiivi 2011/95 on saatettu osaksi Saksan oikeusjärjestystä turvapaikkalailla (Asylgesetz; BGBl. 2008 I, s. 1798; jäljempänä AsylG).

10 AsylG:ssä erotetaan toisistaan epämuodollinen turvapaikan hakeminen (AsylG:n 13 §:n 1 momentti) ja muodolliset turvapaikkahakemukset (AsylG:n 14 §:n 1 momentti).

11 AsylG:n 13 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Turvapaikkahakemus on kyseessä, kun siitä voidaan päätellä ulkomaalaisen kirjallisesti, suullisesti tai muulla tavoin ilmaisema tahto, jonka mukaan hän hakee liittotasavallan alueella suojaa poliittiselta vainolta tai hän vaatii suojaa maastapoistamiselta tai muulta palauttamiselta valtioon, jossa häntä uhkaa 3 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaino tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu vakava haitta.”

12 AsylG:n 14 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Turvapaikkahakemus on jätettävä siihen Bundesamtin toimipisteeseen, joka toimii ulkomaalaisen vastaanottamisesta vastuussa olevan vastaanottokeskuksen yhteydessä.”

13 AsylG:n 26 §:ssä säädetään seuraavaa:

”_ _

(2) Turvapaikkaan oikeutetun turvapaikkahakemuksen tekohetkellä alaikäisellä, naimattomalla lapsella on hakemuksesta oikeus turvapaikkaan, jos ulkomaalaisen turvapaikkaoikeuden myöntämiseen ei voida hakea muutosta eikä tätä myöntämistä voi kumota tai peruuttaa.

(3) Alaikäisen, naimattoman turvapaikkaan oikeutetun vanhemmille tai direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohdassa tarkoitetulle muulle aikuiselle myönnetään hakemuksesta oikeus turvapaikkaan, jos

1. turvapaikkaoikeuden myöntämiseen ei voida hakea muutosta

2. direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettu perhe on muodostettu jo siinä valtiossa, jossa turvapaikkaan oikeutettuun kohdistuu poliittista vainoa

3. he ovat tulleet maahan ennen turvapaikkaoikeuden myöntämistä tai tehneet turvapaikkahakemuksen viipymättä maahantulon jälkeen

4. turvapaikkaoikeuden myöntämistä ei voi kumota tai peruuttaa ja

5. he ovat turvapaikkaan oikeutetun henkilön huoltajia.

Hakemuksensa tekohetkellä alaikäisen turvapaikkaan oikeutetun alaikäisiin, naimattomiin sisaruksiin sovelletaan vastaavasti ensimmäisen virkkeen 1–4 kohtaa.

– –

(5) Kansainvälistä suojelua saavan edellä 1–3 momentissa tarkoitettuihin perheenjäseniin sovelletaan vastaavasti 1–4 momenttia. Turvapaikkaoikeuden sijaan tulee pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema. Toissijaista suojelua perheenjäsenenä ei myönnetä, jos 4 §:n 2 momentin mukaista poissulkemisperustetta sovelletaan.”

14 AsylG:n 77 §:n 1 momentin sanamuoto on seuraava:

”Tässä laissa tarkoitetuissa riita-asioissa tuomioistuin ottaa huomioon tosiasiallisen ja oikeudellisen tilanteen sillä hetkellä, kun viimeisin suullinen käsittely pidettiin; jos päätöstä ei ole edeltänyt suullinen käsittely, ratkaisevana pidetään tilannetta sillä hetkellä, kun päätös tehdään. – –”

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että pääasian valittajan 20.4.1998 syntynyt poika saapui Saksaan vuonna 2012 ja teki siellä turvapaikkahakemuksen 21.8.2012. Liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto hylkäsi hänen turvapaikkahakemuksensa 13.5.2016 eli silloin, kun lapsi oli jo täyttänyt 18 vuotta, mutta myönsi hänelle toissijaisen suojeluaseman.

16 Pääasian valittaja saapui Saksaan tammikuussa 2016. Hän haki helmikuussa 2016 turvapaikkaa ja jätti muodollisen kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen 21.4.2016. Liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto hylkäsi pääasian valittajan turvapaikkahakemuksen, kieltäytyi myöntämästä hänelle pakolaisasemaa tai toissijaista suojeluasemaa ja totesi, ettei perusteita, jotka olisivat esteenä hänen maastapoistamiselleen, ollut olemassa.

17 Verwaltungsgericht (hallintotuomioistuin, Saksa) hyväksyi 23.5.2018 tekemällään päätöksellä pääasian valittajan liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisviraston päätöksestä nostaman kanteen ja velvoitti Saksan liittotasavallan myöntämään hänelle toissijaisen suojeluaseman AsylG:n 26 §:n 3 momentin ensimmäisen alakohdan ja 5 momentin nojalla toissijaista suojelua saavan alaikäisen, naimattoman lapsen vanhempana. Kyseinen tuomioistuin katsoi, että pääasian valittajan poika oli alaikäinen tässä yhteydessä ratkaisevana ajankohtana eli pääasian valittajan tehdessä turvapaikkahakemuksensa. Kyseinen tuomioistuin katsoi tässä yhteydessä, että ajankohtaa, jolloin turvapaikanhakija hakee ensimmäistä kertaa turvapaikkaa Saksassa ja jolloin toimivaltainen viranomainen saa siitä tiedon, on pidettävä turvapaikkahakemuksen tekoajankohtana.

18 Saksan liittotasavalta teki tästä päätöksestä Revision-valituksen Bundesverwaltungsgerichtiin (liittovaltion ylin hallintotuomioistuin, Saksa) ja väitti, että AsylG:n 26 §:n 3 momentin ensimmäistä kohtaa oli rikottu. Se väittää, että AsylG:n 77 §:n 1 momentin mukaan päätöksen, joka koskee pääasian valittajan turvapaikkahakemusta, on perustuttava tosiasialliseen ja oikeudelliseen tilanteeseen ajankohtana, jona tosiseikkoja tutkivassa tuomioistuimessa on pidetty viimeinen suullinen käsittely tai – ellei sellaista ole pidetty – jona tuomioistuin on tehnyt ratkaisun. Koska pääasian valittajan poika ei ollut kyseisen säännöksen soveltamisen kannalta ratkaisevana ajankohtana enää alaikäinen, pääasian valittaja ei voinut vedota AsylG:n 26 §:n 3 momenttiin, jossa viitataan direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohtaan. Ainostaan lapsesta, joka oli vielä alaikäinen, kun toimivaltainen viranomainen myönsi hänelle toissijaisen suojeluaseman, voidaan johtaa oikeuksia hänen vanhemmilleen kyseisen 2 artiklan j alakohdan nojalla. Tätä päätelmää tukee AsylG:n 26 §:n 3 momentin tarkoitus, joka on alaikäisten etujen suojaaminen, mutta suojaaminen ei enää ole tarpeen sen jälkeen, kun he ovat tulleet täysi-ikäisiksi. Joka tapauksessa on niin, että vaikka edellytyksiä, jotka koskevat johdetun turvapaikkaoikeuden myöntämistä alaikäisen vanhemmille, olisi arvioitava suhteessa asianomaisen vanhemman turvapaikkahakemuksen ajankohtaan, huomioon olisi otettava ajankohta, jolloin hän on jättänyt AsylG:n 14 §:n mukaisen muodollisen turvapaikkahakemuksen, eikä ajankohtaa, jolloin hän on hakenut ensimmäistä kertaa turvapaikkaa epämuodollisesti AsylG:n13 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääasian valittajan toissijaista suojelua kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenenä koskeva hakemus olisi hyväksyttävä, jos hänen poikansa olisi ollut direktiivin 2011/95 2 artiklan k alakohdassa tarkoitetulla tavalla ”alaikäinen” ja jos pääasian valittaja olisi ollut hänen huoltajansa tosiseikkojen arvioinnin kannalta ratkaisevana ajankohtana. Direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan mukaan on niin, että jos kansainvälistä suojelua saava on alaikäinen ja naimaton, hänen ”perheenjäseniinsä” kuuluu muun muassa hänen isänsä edellyttäen, että hän oleskelee samassa jäsenvaltiossa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta ja että asianomaisen perhe on muodostettu jo alkuperämaassa. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tämän säännöksen sanamuodon perusteella ei kuitenkaan voida määrittää varmuudella ajankohtaa, johon on tukeuduttava arvioitaessa, onko kyseinen suojelua saava alaikäinen ja – tarvittaessa – jatkuuko kyseisen alaikäisen isän asema samassa säännöksessä tarkoitettuna perheenjäsenenä senkin jälkeen, kun tämä suojelua saava on tullut täysi-ikäiseksi.

20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa tämän ajankohdan määrittämisestä, että 12.4.2018 annettuun tuomioon A ja S (C-550/16, EU:C:2018:248) johtaneessa asiassa unionin tuomioistuin totesi, että kansallisella säännöstöllä, jossa oikeus perheenyhdistämiseen tehdään riippuvaiseksi ajankohdasta, jolloin toimivaltainen kansallinen viranomainen tekee virallisen päätöksen, jolla asianomaisen henkilön pakolaisasema tunnustetaan, voidaan riistää huomattavalta osalta pakolaisia, jotka ovat tehneet kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksensa ilman huoltajaa tulevina alaikäisinä, mahdollisuus saada tämä oikeus. Kyseinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että unionin tuomioistuimen kyseisessä asiassa esittämää päättelyä ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa, sillä mainitusta asiasta poiketen pääasian valittajan lapsella ei ole turvapaikkaoikeutta vaan toissijainen suojeluasema, jonka myöntäminen edellyttää muodollista päätöstä, toisin kuin pakolaisasema.

21 Tässä yhteydessä esiin nousee lisäksi myös kysymys siitä, onko kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekoajankohdan määrittämiseksi otettava huomioon ajankohta, jolloin turvapaikkaa koskeva epämuodollinen pyyntö esitettiin, vai ajankohta, jolloin turvapaikkahakemus asianmukaisesti jätettiin.

22 Ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella on lisäksi epäilyjä siitä, onko sillä merkitystä, jatkavatko asianomainen lapsi ja vanhempi tosiasiallisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 7 artiklassa tarkoitettua perhe-elämää vastaanottavassa jäsenvaltiossa, onko tällaista perhe-elämää vietetty aiemmin alkuperämaassa ja aikooko pääasian valittaja tosiasiassa kantaa vanhempainvastuuta vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii vielä sitä, päättyykö turvapaikanhakijan asema direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuna perheenjäsenenä ajankohtana, jolloin suojelua saava tulee täysi-ikäiseksi, koska tämä asema vaikuttaisi liittyvän rajalliseen ajanjaksoon, jolloin suojelua saava on alaikäinen.

24 Bundesverwaltungsgericht on tämän vuoksi päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko sellaisen turvapaikanhakijan tapauksessa, joka on ennen lapsensa, jonka kanssa perhe on muodostettu jo alkuperämaassa ja jolle on ennen täysi-ikäiseksi tuloa tehdyn suojeluhakemuksen perusteella myönnetty täysi-ikäiseksi tulon jälkeen toissijainen suojeluasema (jäljempänä suojelua saava), täysi-ikäiseksi tuloa matkustanut suojelua saavan vastaanottavaan jäsenvaltioon ja jättänyt siellä myös kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen (jäljempänä turvapaikanhakija), kansallisessa sääntelyssä, jossa viitataan suojelua saavasta johdetun toissijaisen suojelun myöntämistä koskevan oikeuden osalta direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohtaan, otettava sen kysymyksen osalta, onko suojelua saava 'alaikäinen' direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetulla tavalla, lähtökohdaksi ajankohta, jona on tehty päätös turvapaikanhakijan turvapaikkahakemuksesta, vai aikaisempi ajankohta, kuten se, jona
   a) suojelua saavalle on myönnetty toissijainen suojeluasema
   b) turvapaikanhakija on tehnyt turvapaikkahakemuksensa
   c) turvapaikanhakija on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon vai jona
   d) suojelua saava on tehnyt turvapaikkahakemuksensa?

2) Siinä tapauksessa,
   a) että merkityksellinen on hakemuksen tekoajankohta:

      onko tältä osin otettava lähtökohdaksi kirjallisesti, suullisesti tai muulla tavoin ilmaistu suojelupyyntö, joka on tullut turvapaikkahakemuksen osalta toimivaltaisen kansallisen viranomaisen tietoon (turvapaikkapyyntö), vai muodollisesti jätetty kansainvälistä suojelua koskeva hakemus?
   b) että merkityksellinen on turvapaikanhakijan maahantulon ajankohta tai turvapaikkahakemuksen tekoajankohta:

      onko merkityksellistä myös se, oliko niin, ettei kyseisenä ajankohtana ollut vielä tehty päätöstä suojelua saavan, jolle on myöhempänä ajankohtana myönnetty toissijainen suojeluasema, suojelua koskevasta hakemuksesta?

3) a) Mitä vaatimuksia on asetettava ensimmäisessä kysymyksessä kuvatussa tilanteessa, jotta turvapaikanhakija on 'perheenjäsen' (direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohta), joka oleskelee 'kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta – – samassa jäsenvaltiossa' kuin kansainvälistä suojelua saava henkilö, jonka kanssa perhe on muodostettu 'jo alkuperämaassa'? Edellyttääkö tämä erityisesti sitä, että suojelua saavan ja turvapaikanhakijan [perusoikeuskirjan] 7 artiklassa tarkoitettua perhe-elämää on jatkettu vastaanottavassa jäsenvaltiossa, vai riittääkö tältä osin pelkästään suojelua saavan ja

turvapaikanhakijan samanaikainen oleskelu vastaanottavassa jäsenvaltiossa? Onko vanhempi perheenjäsen myös silloin, jos maahantulon tarkoituksena ei yksittäistapauksen olosuhteissa ollut tosiasiallisesti kantaa direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua vastuuta kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä, joka on vielä alaikäinen ja naimaton?

b) Sikäli kuin kolmannen kysymyksen a kohtaan on vastattava siten, että suojelua saavan ja turvapaikanhakijan perusoikeuskirjan 7 artiklassa tarkoitettua perhe-elämää on pitänyt jatkaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa, onko tältä osin merkityksellistä, minä ajankohtana perhe-elämää on jatkettu? Onko tältä osin otettava etenkin lähtökohdaksi se, onko perhe-elämää jatkettu tietyn määräajan kuluessa turvapaikanhakijan maahantulosta, turvapaikanhakijan hakemuksen tekoajankohtana tai muuna ajankohtana, jona suojelua saava oli vielä alaikäinen?

4) Päättyykö turvapaikanhakijan asema direktiivin [2011/95] 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettuna perheenjäsenenä, kun suojelua saava tulee täysi-ikäiseksi ja kun vastuu alaikäisestä ja naimattomasta henkilöstä sen myötä päättyy? Jos tähän vastataan kieltävästi: jatkuuko perheenjäsenen asema (ja siihen liittyvät oikeudet) tämän ajankohdan jälkeen siten, ettei sitä ole rajoitettu ajallisesti, vai lakkaako se tietyn määräajan kuluttua (jos, niin minkä) tai tiettyjen tapahtumien myötä (jos, niin minkä)?”

Menettely unionin tuomioistuimessa

25 Unionin tuomioistuimen presidentin 26.5.2020 tekemällä päätöksellä tämän asian käsittelyä lykättiin unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 55 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla siihen saakka, kunnes yhdistetyissä asioissa C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), annettiin ratkaisu. 16.7.2020 annettu tuomio Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi) (C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577) annettiin ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle tiedoksi tässä menettelyssä sen selvittämiseksi, halusiko kyseinen tuomioistuin pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti unionin tuomioistuimelle 19.8.2020 tekemällään päätöksellä, joka saapui unionin tuomioistuimen kirjaamoon 26.8.2020, että se halusi pysyttää ennakkoratkaisupyyntönsä. Näin ollen tätä menettelyä jatkettiin unionin tuomioistuimen presidentin 28.8.2020 tekemällä päätöksellä.

26 Saksan hallitusta kehotettiin 10.11.2020 täsmentämään kirjallisessa vastauksessa, mikä ero Saksan oikeudessa tehdään – erityisesti menettelyn, määräaikojen ja edellytysten osalta – AsylG:n 13 §:n 1 momentissa tarkoitetun epämuodollisen turvapaikkapyynnön ja saman lain 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun muodollisen turvapaikkahakemuksen välillä. Saksan hallitus vastasi tähän kysymyksen 14.12.2020.

27 Pääasian asianosaisia ja muita osapuolia kehotettiin 10.11.2020 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan nojalla esittämään huomautuksia 16.7.2020 annetusta tuomiosta Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi) (C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577) mahdollisesti tehtävistä johtopäätöksistä muun muassa nyt käsiteltävässä asiassa esitettyyn ensimmäiseen kysymykseen annettavan vastauksen kannalta. Unkarin hallitus ja komissio esittivät huomautuksensa tältä osin.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen ja toinen ennakkoratkaisukysymys

28 Ensimmäisellä ja toisella kysymyksellään, joita on syytä tarkastella yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii lähinnä selvittämään tilanteessa, jossa turvapaikanhakija, joka on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon, jossa hänen naimaton alaikäinen lapsensa oleskelee, pyrkii saamaan kyseisen lapsen saaman toissijaisen suojeluaseman perusteella turvapaikkaoikeuden tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa tällainen oikeus myönnetään direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan soveltamisalaan kuuluville henkilöille, mikä on kyseisen turvapaikanhakijan jättämää kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ratkaistaessa ratkaiseva ajankohta sen arvioimisen kannalta, onko kansainvälistä suojelua saava tässä säännöksessä tarkoitettu ”alaikäinen”.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii erityisesti selvittämään, onko huomioon otettava ajankohta, jolloin kyseisen turvapaikanhakijan jättämä turvapaikkahakemus ratkaistaan, vai jokin aiempi ajankohta.

30 Kysymykseen vastattaessa on muistettava, että direktiivillä 2011/95, joka on annettu muun muassa SEUT 78 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla, pyritään muun muassa ottamaan käyttöön yhtenäinen toissijaista suojelua koskeva järjestelmä. Kyseisen direktiivin johdanto-osan 12 perustelukappaleesta käy tämän osalta ilmi, että yhtenä direktiivin päätavoitteista on varmistaa se, että jäsenvaltioissa sovelletaan yhteisiä perusteita kansainvälistä suojelua todella tarvitsevien henkilöiden yksilöimiseen (tuomio 23.5.2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Kyseisen direktiivin 23 artiklan 1 ja 2 kohdassa jäsenvaltioille asetetaan tässä yhteydessä velvollisuus varmistaa perheen yhtenäisyyden säilyttäminen ja se, että kansainvälistä suojelua saavan perheenjäsenillä, joille henkilökohtaisesti ei voida myöntää tällaista suojelua, on oikeus hakea mainitun direktiivin 24–35 artiklassa tarkoitettuja etuuksia kansallisten menettelyjen mukaisesti, jos tämä on mahdollista perheenjäsenen henkilökohtainen oikeudellinen asema huomioon ottaen.

32 Jos perhe on muodostettu jo alkuperämaassa, kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta kansainvälistä suojelua saavan samassa jäsenvaltiossa oleskelevia perheenjäseniä ovat direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan mukaisesti suojelua saavan isä, äiti tai muu aikuinen, joka on vastuussa kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä joko lain tai asianomaisen jäsenvaltion käytännön mukaan, kun kansainvälistä suojelua saava henkilö on alaikäinen ja naimaton.

33 Tässä yhteydessä on todettava, että vaikka direktiivin 2011/95 2 artiklan k alakohdassa säädetään, että alaikäinen on alle 18-vuotias, tässä säännöksessä ei täsmennetä ajankohtaa, joka on otettava huomioon arvioitaessa sitä, täyttyykö tällainen edellytys, eikä siinä viitata tältä osin jäsenvaltioiden oikeuteen.

34 Näin ollen ei voida katsoa, että unionin lainsäätäjä olisi antanut jäsenvaltioille harkintavaltaa sen ajankohdan vahvistamisessa, joka on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko kansainvälistä suojelua saava direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu ”alaikäinen”.

35 On näet muistutettava, että sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, joka ei sisällä nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen säännöksen sisällön ja ulottuvuuden määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ja että tässä tulkinnassa on otettava huomioon säännöksen asiayhteys ja kyseisellä säännöstöllä tavoiteltu päämäärä (tuomio 16.7.2020, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36 Lisäksi direktiivin 2011/95 johdanto-osan 16 perustelukappaleen mukaan direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon erityisesti perusoikeuskirjassa tunnustetut periaatteet, ja sillä pyritään edistämään muun muassa perusoikeuskirjan 7 ja 24 artiklan soveltamista.

37 Erityisesti perusoikeuskirjan 7 artiklassa, jossa vahvistetaan Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 8 artiklan 1 kappaleessa taattuja oikeuksia vastaavat oikeudet, tunnustetaan yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamista koskeva oikeus. Tätä 7 artiklaa on luettava vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdessä perusoikeuskirjan 24 artiklan 2 kohdassa todetun, lapsen edun huomioon ottamista koskevan velvollisuuden kanssa ja ottaen huomioon sen 24 artiklan 3 kohdassa ilmaistu lapsen tarve ylläpitää henkilökohtaisia suhteita kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti (tuomio 16.7.2020, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Tästä seuraa, että direktiivin 2011/95 säännöksiä on tulkittava ja sovellettava muun muassa perusoikeuskirjan 7 artiklan ja 24 artiklan 2 ja 3 kohdan valossa, kuten lisäksi käy ilmi myös tämän direktiivin johdanto-osan 18, 19 ja 38 perustelukappaleen sekä 20 artiklan 5 kohdan sanamuodosta, joiden mukaan jäsenvaltioiden on pannessaan täytäntöön kyseistä direktiiviä ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu, johon kiinnitetään erityishuomiota, ja niiden olisi lapsen etua arvioidessaan otettava asiaankuuluvasti huomioon erityisesti perheen yhtenäisyyden periaate sekä alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys.

39 On kuitenkin todettava ensinnäkin, että jos ajankohdaksi, joka on otettava huomioon arvioitaessa sitä, onko hakija direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu alaikäinen, katsottaisiin – kuten muun muassa Saksan hallitus ehdottaa – ajankohta, jona asianomaisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ratkaisee asianomaisen vanhemman turvapaikkahakemuksen, jolla lapsen saamasta toissijaisesta suojeluasemasta pyritään johtamaan oikeus toissijaiseen suojeluun, tämä ei olisi sopusoinnussa niiden tavoitteiden kanssa, joihin kyseisellä direktiivillä pyritään, eikä perusoikeuskirjan 7 artiklasta, jolla pyritään perhe-elämän edistämiseen, ja 24 artiklan 2 kohdasta, jossa edellytetään, että lapsen etu otetaan ensisijaisesti huomioon kaikissa lasta koskevissa toimissa ja erityisesti toimissa, joita jäsenvaltiot mainittua direktiiviä sovellettaessa toteuttavat, ilmenevien vaatimusten kanssa (ks. analogisesti tuomio 16.7.2020, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577 36 kohta).

40 Toimivaltaisilla kansallisilla viranomaisilla ja tuomioistuimilla ei nimittäin olisi kannustinta käsitellä alaikäisten vanhempien hakemuksia etusijaisina tarvittavalla kiireellisyydellä, jotta näiden alaikäisten haavoittuva asemansa otettaisiin huomioon, ja ne saattaisivat siten toimia tavalla, jolla vaarannettaisiin sekä vanhemman oikeus perhe-elämään alaikäisen lapsensa kanssa

että alaikäisen lapsen oikeus perhe-elämään perheenjäsenensä kanssa (ks. analogisesti tuomio 16.7.2020, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), (C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Tällaisella tulkinnalla ei voitaisi myöskään yhdenvertaisen kohtelun ja oikeusvarmuuden periaatteiden mukaisesti taata kaikkien ajallisesti samassa tilanteessa olevien hakijoiden samanlaista ja ennakoitavissa olevaa kohtelua, koska tulkinta johtaisi siihen, että kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen hyväksyminen riippuisi pääasiallisesti kansallisten viranomaisten tai tuomioistuinten vastuulla olevista seikoista, eli erityisesti siitä, kuinka nopeasti hakemus käsitellään tai hakemuksen hylkäämisestä tehdystä päätöksestä nostettu kanne ratkaistaan, eikä turvapaikanhakijan vastuulla olevista seikoista (ks. analogisesti tuomio 16.7.2020, Belgian valtio (Perheenyhdistäminen – alaikäinen lapsi), (C-133/19, C-136/19 ja C-137/19, EU:C:2020:577, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Näin ollen on katsottava – kuten julkisasiamies ratkaisuehdotuksensa 73 ja 74 kohdassa lähinnä totesi –, että kun turvapaikanhakija, joka on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon, jossa hänen naimaton, alaikäinen lapsensa oleskelee, pyrkii saamaan tämän lapsen saaman toissijaisen suojeluaseman perusteella oikeuden direktiivin 2011/95 24–35 artiklassa tarkoitettuihin etuuksiin ja mahdollisesti turvapaikkaoikeuden – jos kansallisessa lainsäädännössä säädetään tästä kyseisen direktiivin 3 artiklan mukaisesti –, kyseisen lapsen isän jättämää turvapaikkahakemusta ratkaistaessa ratkaiseva ajankohta sen arvioimisen kannalta, onko kansainvälistä suojelua saava direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu ”alaikäinen”, on ajankohta, jolloin isä teki kyseisen hakemuksen.

43 Asianomaisen vanhemman on siten vedottava perheenjäsenen oikeuteen kyseisiin etuuksiin – mukaan lukien mahdollinen turvapaikkaoikeus, jos tästä oikeudesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä – silloin, kun hänen kansainvälistä suojelua saava lapsensa on vielä alaikäinen. Lisäksi direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan sanamuodosta ilmenee, että perhe on täytynyt perustaa jo alkuperämaassa ja että asianomaisten perheenjäsenten on täytynyt olla saman jäsenvaltion alueella kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta ennen kuin kyseinen suojelua saava tulee täysi-ikäiseksi, mikä merkitsee myös sitä, että kyseinen suojelua saava on hakenut tätä suojelua ennen kuin hänestä on tullut täysi-ikäinen.

44 Tällainen tulkinta on sopusoinnussa sekä direktiivin 2011/95 tavoitteiden että unionin oikeusjärjestyksessä suojattujen perusoikeuksien kanssa, jotka – kuten tämän tuomion 36–38 kohdassa todettiin – edellyttävät, että on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu, johon jäsenvaltiot kiinnittävät erityishuomiota, ja että lapsen etua arvioitaessa on otettava asiaankuuluvasti huomioon erityisesti perheen yhtenäisyyden periaate sekä alaikäisen hyvinvointi ja sosiaalinen kehitys.

45 Siinä tapauksessa, että ratkaisevaksi katsotaan asianomaisen vanhemman tekemän hakemuksen ajankohta, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko katsottava, että tämä ajankohta on se, jolloin kyseinen vanhempi on hakenut ensimmäistä kertaa epämuodollisesti turvapaikkaa ja jolloin toimivaltainen viranomainen on saanut tästä tiedon, vai se, jolloin kyseinen vanhempi on jättänyt muodollisen turvapaikkahakemuksen.

46 Kuten unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta nyt käsiteltävässä asiassa ilmenee, asiaan sovellettavassa Saksan oikeudessa erotetaan toisistaan AsylG:n 13 §:n 1 momentin mukainen epämuodollinen turvapaikkapyyntö ja AsylG:n 14 §:n 1 momentin

mukainen muodollisen turvapaikkahakemuksen tekeminen. Tämä ero kuvastaa direktiivin 2013/32 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua erottelua yhtäältä kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tekemisen ja toisaalta sen jättämisen välillä.

47 Tässä yhteydessä on täsmennettävä, että – kuten ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selityksistä ilmenee – AsylG:n 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua epämuodollista turvapaikkapyyntöä ei tarvitse tehdä erityisiä muotomääräyksiä noudattaen ja se on pääasiallisesti riippuvainen kansainvälisen suojelun hakijan vastuulla olevista seikoista, kun taas AsylG:n 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun muodollisen turvapaikkahakemuksen jättäminen sitä vastoin edellyttää, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset noudattavat tiettyjä muodollisuuksia.

48 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 76 kohdassa todennut, unionin tuomioistuin on katsonut, että kolmannen maan kansalainen saa direktiivin 2013/32 2 artiklan c alakohdassa tarkoitetun kansainvälisen suojelun hakijan aseman heti, kun hän ”tekee” tällaisen hakemuksen. Asianomaisen jäsenvaltion on kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen ja toisen alakohdan nojalla rekisteröitävä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus, ja hakemuksen jättäminen edellyttää lähtökohtaisesti, että kansainvälisen suojelun hakija täyttää kyseisen direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti tätä varten tarkoitetun lomakkeen, mutta kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen ”tekeminen” ei edellytä mitään hallinnollista muodollisuutta, koska näitä muodollisuuksia on noudatettava hakemuksen ”jättämisen” aikana (tuomio 25.6.2020, Ministerio Fiscal (Viranomainen, joka todennäköisesti vastaanottaa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 92 ja 93 kohta).

49 Tästä seuraa yhtäältä, että kansainvälisen suojelun hakijan aseman saaminen ei voi riippua hakemuksen jättämisestä sen paremmin kuin hakemuksen rekisteröimisestäkään, ja toisaalta, että se, että kolmannen maan kansalainen ilmaisee halunsa hakea kansainvälistä suojelua direktiivin 2013/32 6 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetulle ”muulle viranomaiselle”, riittää siihen, että hänelle myönnetään kansainvälisen suojelun hakijan asema ja että kuuden työpäivän määräaika, jonka kuluessa asianomaisen jäsenvaltion on rekisteröitävä kyseinen hakemus, alkaa siten kulua (tuomio 25.6.2020, Ministerio Fiscal (Viranomainen, joka todennäköisesti vastaanottaa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen), C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, 94 kohta).

50 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että kansainvälistä suojelua hakeva vanhempi tuli Saksaan tammikuussa 2016. Hän haki turvapaikkaa helmikuussa 2016 ja jätti AsylG:n 14 §:n 1 momentissa tarkoitetun muodollisen turvapaikkahakemuksen 21.4.2016. Liittovaltion maahanmuutto- ja pakolaisvirasto hylkäsi pääasian valittajan turvapaikkahakemuksen sillä perusteella, että hänen poikansa oli tullut täysi-ikäiseksi 20.4.2016.

51 Näin ollen on katsottava, että tilanteessa, jossa turvapaikanhakija on tehnyt epämuodollisesti hakemuksensa silloin, kun hänen poikansa oli direktiivin 2011/95 2 artiklan k alakohdassa tarkoitetulla tavalla vielä alaikäinen, tällaista hakijaa on lähtökohtaisesti pidettävä kyseisenä ajankohtana viimeksi mainitussa säännöksessä tarkoitettuna toissijaista suojelua saavan perheenjäsenenä.

52 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa on tulkittava siten, että kun turvapaikanhakija, joka on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon, jossa hänen alaikäinen, naimaton lapsensa oleskelee, pyrkii saamaan kyseisen lapsen saamaan toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan turvapaikkaoikeuden tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa tällainen oikeus

myönnetään direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan soveltamisalaan kuuluville henkilöille, turvapaikanhakijan jättämää kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ratkaistaessa ratkaiseva ajankohta sen arvioimisen kannalta, onko suojelua saava tässä säännöksessä tarkoitettu ”alaikäinen”, on ajankohta, jolloin turvapaikanhakija teki – mahdollisesti epämuodollisesti – turvapaikkahakemuksensa.

Kolmas ennakkoratkaisukysymys

53 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan ja perusoikeuskirjan 7 artiklan kanssa, tulkittava siten, että perheenjäsenen käsite ei edellytä perhe-elämän tosiasiallista jatkamista kansainvälistä suojelua saavan henkilön vanhemman ja hänen lapsensa välillä. Kyseinen tuomioistuin kysyy myös, onko vanhemman katsottava olevan ”perheenjäsen”, kun asianomaiseen jäsenvaltioon saapumisella ei pyritty tosiasiallisesti kantamaan direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettua vanhempainvastuuta asianomaisesta lapsesta.

54 Tähän kysymykseen vastattaessa on muistutettava, että kun kyse on kansainvälistä suojelua saavan lapsen isästä, perheenjäsenen käsitteelle asetetaan direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa ainoastaan kolme tässä säännöksessä mainittua edellytystä eli se, että perhe on muodostettu jo alkuperämaassa, että kansainvälistä suojelua saavan perheenjäsenet oleskelevat samassa jäsenvaltiossa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen osalta ja että kansainvälistä suojelua saava on alaikäinen ja naimaton. Perhe-elämän tosiasiallinen jatkaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa ei sitä vastoin kuulu näihin edellytyksiin.

55 Kyseisen direktiivin 23 artiklassa ei myöskään viitata perhe-elämän tosiasialliseen jatkamiseen. Sen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että perheen yhtenäisyys säilytetään, ja kyseisen direktiivin 23 artiklan 2 kohdassa täsmennetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansainvälistä suojelua saavan henkilön perheenjäsenillä on lähtökohtaisesti oikeus hakea saman direktiivin 24–35 artiklassa tarkoitettuja etuuksia.

56 Perusoikeuskirjan 7 artiklassa määrätään ainoastaan jokaisen oikeudesta siihen, että hänen perhe-elämäänsä kunnioitetaan, eikä siinä direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan ja 23 artiklan tavoin aseteta mitään erityisiä vaatimuksia tämän oikeuden käyttämistä koskeville yksityiskohdille tai asianomaisten perhesuhteiden tiiviydelle.

57 Näin ollen ei voida katsoa, että direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu perheenjäsenen käsite olisi riippuvainen siitä, jatkuuko kansainvälistä suojelua saavan ja vanhemman, joka pyrkii saamaan lapsensa saaman toissijaisen suojeluaseman perusteella oikeuden toissijaiseen suojeluun, välinen perhe-elämä tosiasiallisesti.

58 Perhe-elämän tosiasiallinen jatkaminen ei toisin sanoen ole edellytys toissijaista suojelua saavan perheenjäsenille myönnettävien etuuksien saamiselle. Direktiivin 2011/95 ja perusoikeuskirjan merkityksellisillä säännöillä suojataan oikeutta perhe-elämään ja edistetään sen säilyttämistä, mutta niissä jätetään lähtökohtaisesti tämän oikeuden haltijoiden tehtäväksi päättää yksityiskohdista, joiden mukaisesti he haluavat viettää perhe-elämäänsä, eikä niissä varsinkaan aseteta mitään vaatimuksia heidän perhesuhteensa tiiviyden osalta.

59 Kaiken edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan ja perusoikeuskirjan 7 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että perheenjäsenen käsite ei edellytä, että perhe-elämää kansainvälistä suojelua saavan henkilön vanhemman ja hänen lapsensa välillä tosiasiallisesti jatketaan.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

60 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohtaa tulkittava siten, että vanhemman asema kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna perheenjäsenenä päättyy, kun toissijaista suojelua saava lapsi tulee täysi-ikäiseksi eli kun kyseistä lasta koskeva vanhempainvastuu siis päättyy. Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lisäksi, säilyvätkö tämän vanhemman asema perheenjäsenenä ja siihen liittyvät oikeudet pysyvästi sen jälkeen, kun asianomainen lapsi on tullut täysi-ikäiseksi, vai lakkaavatko nämä oikeudet tiettynä ajankohtana tai tietyin edellytyksin.

61 Tähän kysymykseen vastattaessa on todettava, että direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan kanssa, mukaan suojelua saavan henkilön isää tai äitiä tai muuta aikuista, joka on vastuussa kansainvälistä suojelua saavasta henkilöstä joko lain tai asianomaisen jäsenvaltion käytännön mukaan, ei ole pidettävä tämän 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuna perheenjäsenenä eikä hän voi siten saada kyseisen direktiivin 24–35 artiklassa tarkoitettuja, muun muassa oleskelulupaa, mahdollisuutta työntekoon ja majoituksen saantia koskevia etuuksia niin, ettei sitä olisi rajoitettu ajallisesti.

62 Lisäksi direktiivin 2011/95 24 artiklan 2 kohdassa säädetään, että jollei kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen liittyvistä erittäin painavista syistä muuta johdu, jäsenvaltioiden on mahdollisimman pian sen jälkeen, kun kansainvälistä suojelua on myönnetty, annettava toissijaisen suojeluaseman saaneelle henkilölle ja hänen perheenjäsenilleen oleskelulupa, jonka on oltava voimassa vähintään vuoden ajan ja joka on voitava uusia vähintään kahdeksi vuodeksi.

63 On katsottava, että kansainvälisen suojelun myöntäminen vanhemmalle direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdassa tarkoitettuna toissijaista suojelua saavana perheenjäsenenä on oikeus, joka näiden säännösten nojalla on johdettu hänen lapselleen annetusta toissijaisesta suojeluasemasta asianomaisten perheen yhtenäisyyden säilyttämiseksi. Näin ollen tällaiselle vanhemmalle myönnetty suojelu ei voi missään olosuhteissa päättyä välittömästi pelkästään siitä syystä, että toissijaista suojelua saava lapsi tulee täysi-ikäiseksi, eikä se missään tapauksessa voi johtaa siihen, että asianomaisen vanhemman oleskelulupa, joka on edelleen voimassa tietyn ajan, automaattisesti peruutetaan.

64 Kun toissijaista suojelua saavan ”perheenjäsenet” ovat tiettynä ajankohtana täyttäneet tämän määritelmän mukaiset edellytykset, heille kyseisen direktiivin 24–35 artiklassa säädettyihin etuuksiin myönnetyn subjektiivisen oikeuden on jatkuttava myös kyseisen suojelua saavan tultua täysi-ikäiseksi niin kauan kuin perheenjäsenille kyseisen direktiivin 24 artiklan mukaisesti myönnetty oleskelulupa on voimassa.

65 Kuten komissio tässä yhteydessä huomauttaa, jäsenvaltiot voivat oleskeluluvan voimassaolon pituutta määrittäessään ottaa huomioon sen, että kansainvälistä suojelua saava tulee täysi-ikäiseksi sen jälkeen, kun hänen perheenjäsentensä subjektiivinen oikeus on syntynyt. Direktiivin 2011/95 24 artiklan 2 kohdan sanamuodossa ei nimittäin suljeta pois muun muassa

sitä, että suojelua saavan oleskeluluvan voimassaolon pituus ja hänen perheenjäsentensä oleskeluluvan voimassaolon pituus ovat erilaiset. Jälkimmäisten henkilöiden oleskeluluvan on kuitenkin oltava voimassa vähintään vuoden ajan.

66 Kaiken edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että oikeudet, jotka toissijaista suojelua saavan perheenjäsenet saavat lapsensa toissijaisen suojeluaseman perusteella, ja erityisesti kyseisen direktiivin 24–35 artiklassa tarkoitetut etuudet jatkuvat myös kyseisen suojelua saavan tultua täysi-ikäiseksi niin kauan kuin perheenjäsenille kyseisen direktiivin 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti myönnetty oleskelulupa on voimassa.

Oikeudenkäyntikulut

67 Pääasioiden asianosaisten osalta asioiden käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle 13.12.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa on tulkittava siten, että kun turvapaikanhakija, joka on tullut vastaanottavaan jäsenvaltioon, jossa hänen alaikäinen, naimaton lapsensa oleskelee, pyrkii saamaan kyseisen lapsen saamaan toissijaiseen suojeluasemaan perustuvan turvapaikkaoikeuden tämän jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jossa tällainen oikeus myönnetään direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmannen luetelmakohdan soveltamisalaan kuuluville henkilöille, turvapaikanhakijan jättämää kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusta ratkaistaessa ratkaiseva ajankohta sen arvioimisen kannalta, onko suojelua saava tässä säännöksessä tarkoitettu ”alaikäinen”, on ajankohta, jolloin turvapaikanhakija teki – mahdollisesti epämuodollisesti – turvapaikkahakemuksensa.**

2) **Direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan kanssa, on tulkittava siten, että perheenjäsenen käsite ei edellytä, että perhe-elämää kansainvälistä suojelua saavan henkilön vanhemman ja hänen lapsensa välillä tosiasiallisesti jatketaan.**

3) **Direktiivin 2011/95 2 artiklan j alakohdan kolmatta luetelmakohtaa, luettuna yhdessä sen 23 artiklan 2 kohdan kanssa, on tulkittava siten, että oikeudet, jotka toissijaista suojelua saavan perheenjäsenet saavat lapsensa toissijaisen suojeluaseman perusteella, ja erityisesti kyseisen direktiivin 24–35 artiklassa tarkoitetut etuudet jatkuvat myös kyseisen suojelua saavan tultua täysi-ikäiseksi niin kauan kuin perheenjäsenille kyseisen direktiivin 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti myönnetty oleskelulupa on voimassa.**

Allekirjoitukset